

Remissvar på betänkandet

Förändrad assistansersättning – en översyn av ersättningsystemet (SOU 2014:9)

Independent Living Institute är remissinstans till betänkandet (SOU:2014:9).

I utredningen föreslås att nuvarande timschablon för ersättningen för personlig assistans görs om till en grundschablon per timme med i huvudsak samma innehåll som idag men med kraftigt reducerat belopp. Grundschablonen föreslås också täcka kostnader vid ordinarie assistents sjukfrånvaro som hittills bekostades av kommunerna. Utredningen föreslår också en tilläggschablon som ska kunna beviljas assistansberättigade som har särskilt stort behov av assistans på nätter och helger och som inte fyllt 65 år. Vidare föreslår utredningen att kraven på anordnaren av personlig assistans stärks genom ett lagstadgat krav på ett skriftligt avtal mellan brukaren och anordnaren och att avtalet ska behandla ett antal punkter av betydelse för assistansens kvalitet och brukarens inflytande.

Utredningens förslag om krav på avtal mellan den assistansberättigade och anordnaren stärker brukarens position gentemot anordnaren och välkomnas av ILI. Däremot avvisar vi förslag som medför en betydligt lägre ersättningsnivå som sannolikt medför att

- mindre anordnare blir färre och storbolagen får ännu större marknadsandelar. Med avsevärt lägre ersättningsnivåer och i kombination med den planerade efterskottsbetalningen blir det betydligt svårare och tar mycket längre tid att bygga upp reservfonder som skydd mot eventuella arbetstvister (framför allt med tanke på den planerade efterskottsbetalningen). Egna arbetsgivare drabbas särskilt hårt. Det är tveksamt om möjligheten till att själv anställa sina assistenter kommer att överleva. Därmed försvinner det bästa sättet för individen att ha kontroll över sin egen assistans vilket var reformens kärna.
- löneutvecklingen försämras för assistenterna. Därmed får yrket ett ännu starkare låglöneprofil vilket direkt påverkar rekryteringen och assistansens kvalitet. Skulle konjunkturen förbättras och arbetslösheten sjunka, kommer det bli ännu svårare att hitta personal som vill arbeta deltid och i mindre organisationer med färre möjligheter till avancemang inom organisationen. Större företag kan möjligen bättre omfördela personal i ett sådant läge. Men mindre organisationer kommer ha personalbrist och kan i värsta fall bli tvungna att lämna marknaden.
- utrymmet för assistansomkostnader för kunder och egna arbetsgivare minskas vilket innebär att man inte kan utnyttja sin personlig assistans fullt ut.

Att äldre assistansberättigade inte ska kunna få schablontillägget är stöttande diskriminerande. Följden kan bli att

- äldre assistansberättigade inte ses som attraktiva kunder och får därmed sämre valfrihet,
- äldre assistansberättigades utrymme för assistansomkostnader blir lägre,
- deras förutsättningar att konkurrera om god arbetskraft blir sämre,
- ålderdiskrimineringen leder till domstolsprövning vilket inte gagnar regeringens och FK:s anseende.

Sveriges regering fick nyligen kritik från FN för omtolkningar i assistanslagstiftningen. Omtolkningarna har lett till att många människor förlorat rätten till personlig assistans helt eller delvis. Ofta med graverande följder för sina möjligheter att arbeta, ta hand om sina småbarn och delta i samhället på lika villkor. Utredningens förslag om lägre ersättningsnivå kommer att förstärka den onda cirkeln.

Även om det skulle visa sig att Försäkringskassan sparar genom lägre ersättningsnivåer, så är det inte säkert att skattebetalare sparar i slutändan om neddragningarna skulle leda till färre anställda. Assistansbranschen sysselsätter ca 50 000 personer (omräknad på heltid) av vilka en större del skulle ha svårt att etablera sig på arbetsmarknaden med ett beroende av socialtjänsten som följd. Om neddragningar i assistansen fortsätter, ökar också rösterna för ett återinförande av institutionsboende i Sverige. Det vore ett stort bakslag för nationens anseende och framför allt en tragedi för tusentals

medborgare med funktionsnedsättningar. Dessutom kan de avsevärt neddragna ersättningsnivåerna tvinga bort egna arbetsgivare och mindre kooperativ och bolag.

För Independent Living Institute

Fil dr Adolf Ratzka